

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Maahanmuuttajien lukutaitokoulutuksen arviointi

#MaahanmuuttajienLukutaito

Julkistuswebinaari 19.12.2022
Hanna Väättäinen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

TERVETULO!

- Huolehdi, että mikrofonisi on kiinni esitysten ajan.
- Esitysten jälkeen on varattu aikaa keskustelulle ja kysymyksille.
- Kommentit keskustelukenttään esitysten aikana ovat tervetulleita!
- Lopun keskusteluosiossa puheenvuoroa voi pyytää virtuaalikättä nostamalla.
- Webinaaria ei tallenneta. Tämä diaesitys tulee tilaisuuden jälkeen saataville hankkeen verkkosivuille.
- Somessa voi käyttää arvioinnin yhteydessä aihetunnistetta #MaahanmuuttajienLukutaito.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ohjelma

- 9.00 Tilaisuuden avaus
Helka Kekäläinen, yksikön johtaja
- 9.10 Arvioinnin keskeiset tulokset ja suositukset
Hanna Väätäinen, projektipäällikkö
- 9.40 Kentän puheenvuorot:
Björn Wallén, Vapaa sivistystyö ry.
Jaana Nuottanen, Kansalaisopistojen liitto ry.
Auli Turjanmäki, Gradia
- 10.15 Ministeriöiden puheenvuorot:
Annika Bussman, OKM/Varhaiskasvatuksen,
perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osasto
Sari Haavisto, TEM/Työvoiman maahanmuutto- ja
kotouttamisyksikkö
- 10.45 Vapaata keskustelua ja kommentteja arvioinnista
- 11.00 Tilaisuuden päätös

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Tietoa arvioinnista

Arvioinnin tavoitteet:

Arviointi tuottaa tietoa
maahanmuuttajien lukutaidon
**koulutuksen, suunnittelun,
toteutuksen, arvioinnin ja
kehittämisen tueksi**

- koulutusta järjestäville oppilaitoksille,
- oppilaitosten ylläpitäjille sekä
- kansalliselle ohjausjärjestelmälle.

Arviointi koskee vapaata sivistystyötä
ja aikuisten perusopetusta.

Arvioinnin teemat ja arviointikysymykset

Teema	Arviointikysymys
1. Kansallinen tilannekuva	Millainen on kansallinen tilannekuva koulutuksen järjestämisen volyymeista sekä jakaantumisesta alueellisesti ja koulutusmuodoittain?
2. Arviointi	Millä tavoin nykyiset arviointikäytännöt tukevat opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen ja koulutuspolulla etenemiseen?
3. Koulutukseen ohjaus	Miten koulutukseen ohjaamisen kriteerit ja käytännöt tukevat osaamis- ja tarveperusteisuuden toteutumista opiskelijoiden koulutuspolulla?
4. Koulutuspolkujen sujuvuus	Mitkä tekijät vaikuttavat opiskelijoiden jatkopolkuihin ja koulutuspolkujen sujuvuuteen?
5. Lukutaitokoulutuksen vaikuttavuus	Millaisia vaikutuksia koulutukseen osallistumisella on opiskelijoiden osaamisen kehittymiseen ja yhteiskunnassa toimimiseen?

Aineistonkeruuprosessi

Vaihe I Huhtikuu 2022

Kansallisen koulutustarjonnan kokonaiskuva ja alueellinen jakautuminen koulutusmuodoittain

- Kysely koulutuksen järjestäjille (n = 86: 62 VST & 24 AIPE)
- OPH:n rahoitus maahanmuuttajakoulutuksille: Kansalaisopistot 37/66, kansanopistot 13/39, opintokeskukset 5/7, kesäyliopistot 2/6, AIPE 24/54 (ei tietoa, tarjotaanko lukutaitovaihetta)

Vaihe II Toukokuu 2022

Oppilaitosvierailut ja opiskelijahaastattelut

- 4 oppilaitosta (kansanopisto, kansalaisopisto, opintokeskus, AIPE:n lukutaitovaihe)
- 20 opiskelijaa ja 11 opettajaa

Vaihe III Elokuu 2022

Opettajien ja ohjaavien tahojen fokusryhmätilaisuudet

- 2 fokusryhmätilaisuutta
- Opettajat (n = 44) ja lukutaitokoulutuksen ohjaavien tahojen edustajat (n = 22)

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Arvioinnin toteutus

- Asiantuntijapaneeli:
 - **Juha Kaivola**, rehtori, Turun kristillinen opisto
 - **Jaana Nuottanen**, toiminnanjohtaja, Kansalaisopistojen liitto ry.
 - **Tuula Kumpumäki**, opintojohtaja, KSL-opintokeskus ja KSL ry:n pääsihteeri
 - **Tuija Österman**, pääsihteeri, Suomen kesäyliopistot ry.
 - **Henrika Nordin**, toimintapäällikkö, Bildningsalliansen
 - **Auli Turjanmäki**, koulutus päällikkö (VALMA, AIPE, suomen kielen opetus), Gradia
 - **Kaisa Häkkinen**, vararehtori, Laajasalon opisto
 - **Antti Kanninen**, johtava asiantuntija, Kaakkois-Suomen ELY-keskus/työvoiman maahanmuuton ja kotoutumisen edistäminen
 - **Heikki Tulkki***, opetusneuvos/VST, Opetushallitus
 - **Mirka Råback***, asiantuntija/VST, Opetushallitus
 - **Annika Bussman**, opetusneuvos, OKM/VAPOS Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja VST:n osasto
 - **Sari Haavisto**, neuvotteleva virkamies, TEM/Työvoiman maahanmuutto- ja kotouttamisyksikkö
 - **Elina Tuomikoski***, koordinaattori, Testipiste
 - **Elina Stordell***, koordinaattori, Testipiste
 - **Nina Jokinen***, opettaja, Helsingin työllisyyspalvelut/Lukupalveluohjaus
 - **Reetta Matula***, opettaja, Helsingin työllisyyspalvelut/Lukupalveluohjaus
- Karvista:
 - Arviointiasiantuntija Hanna Väätäinen
 - Laura Partanen (järjestäjäkysely), Aino Karvonen (oppilaitosvierailut), Risto Hietala (järjestäjäkyselyn graafit)

*= vuorottelu saman organisaation edustajien kesken

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Johtopäätökset ja suositukset

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kansallinen tilannekuva

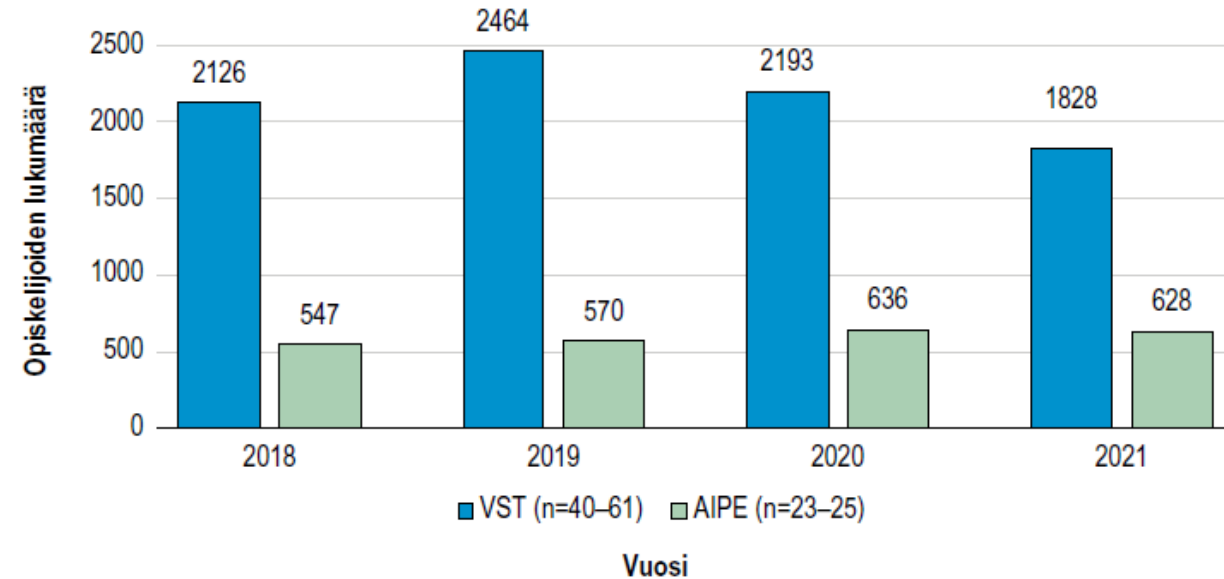
Millainen on kansallinen tilannekuva
koulutuksen järjestämisen volyyymeista sekä
jakaantumisesta alueellisesti ja
koulutusmuodoittain?

Koulutukseen pääsyä määrittää koulutustarpeen sijasta Suomessa vietetty aika sekä oleskelu- ja työmarkkinastatus

- Lukutaitokoulutusta järjestetään pääosin kotoutumissuunnitelman piirissä oleville maahanmuuttajille, joiden osalta koulutuksen järjestäjät saavat täyden valtionosuuden. Tämä rajaa kotoutumisajan ylittäneet useimpien koulutusten ulkopuolelle ja vaatii lisätyötä järjestäjiltä, opettajilta ja ohjaavilta tahoilta.
- Kotoutumisajan ylittäneiden luku- ja kirjoitustaidottomien koulutusta ei tällä hetkellä ole vapaan sivistystyön piirissä mahdollista suorittaa työttömyysetuudella kuin sivutoimisesti tai alle kuuden kuukauden koulutuksessa. Lisäksi oleskelulupaa odottavat opiskelijat rajautuvat usein koulutuksen ulkopuolelle.
- **Suositus:** Täysimittainen valtionosuusrahoitus tulee laajentaa koskemaan kaikkia lukutaitokoulutusta tarvitsevia, myös pidempään Suomessa olleita tai oleskelulupaa odottavia. Kotoutumissuunnitelmasta maksuttoman lukutaitokoulutuksen edellytyksenä tulee luopua ja tarkastella mahdollisuutta sitoa rahoitus opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelmasuositukseen.
 - Aikuisten perusopetuksessa tarjottu mahdollisuus omaehtoiseen työttömyysetuudella tuettuun koulutukseen tulee laajentaa koskemaan myös vapaan sivistystyön koulutuksia.
 - Hitaasti etenevien ja oppimisvaikeuksia omaavien opiskelijoiden osalta on myös syytä pohtia heidän työtön työnhakija-statusensa mielekkyyttä.

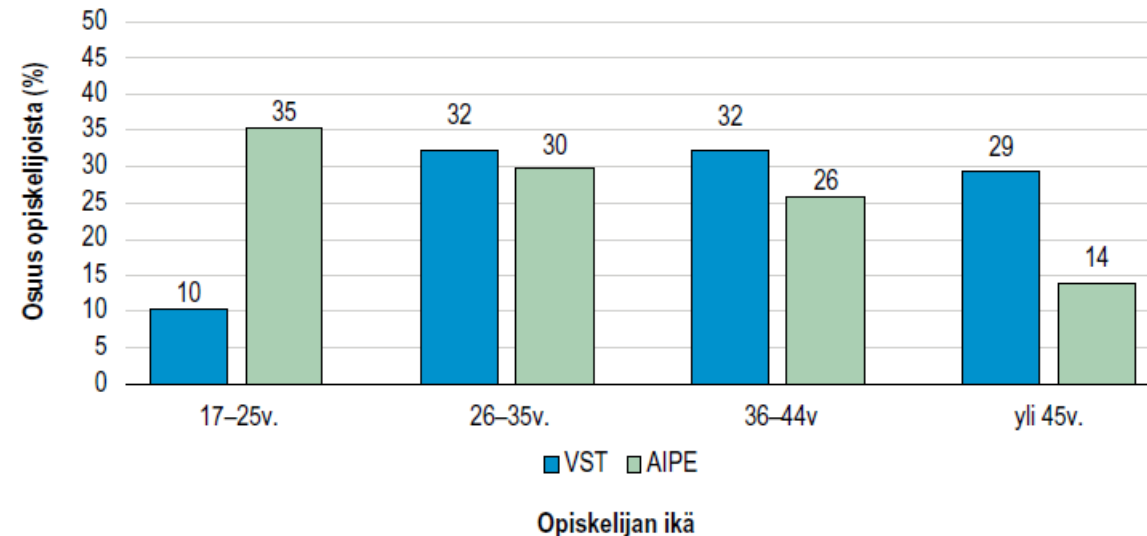
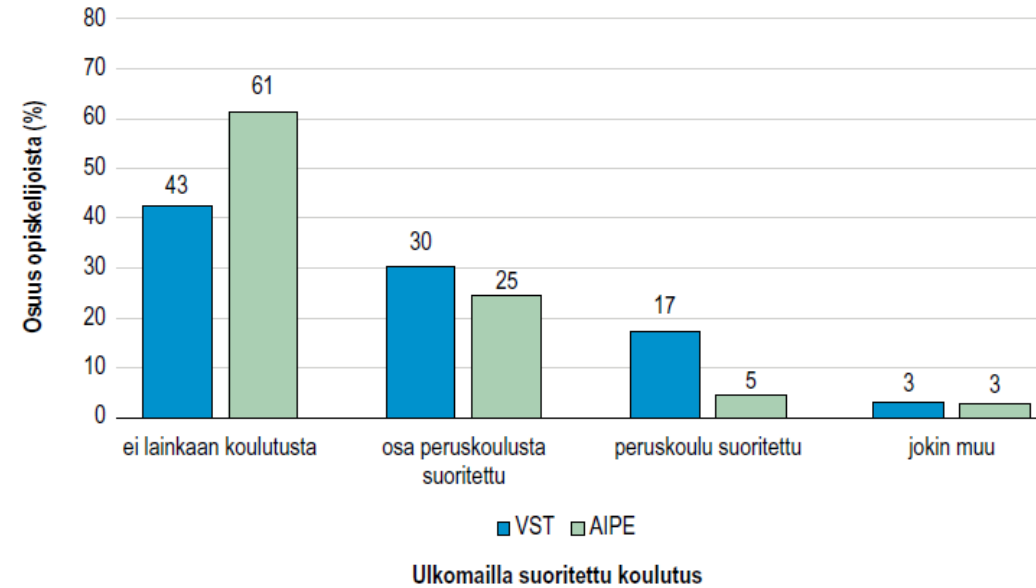
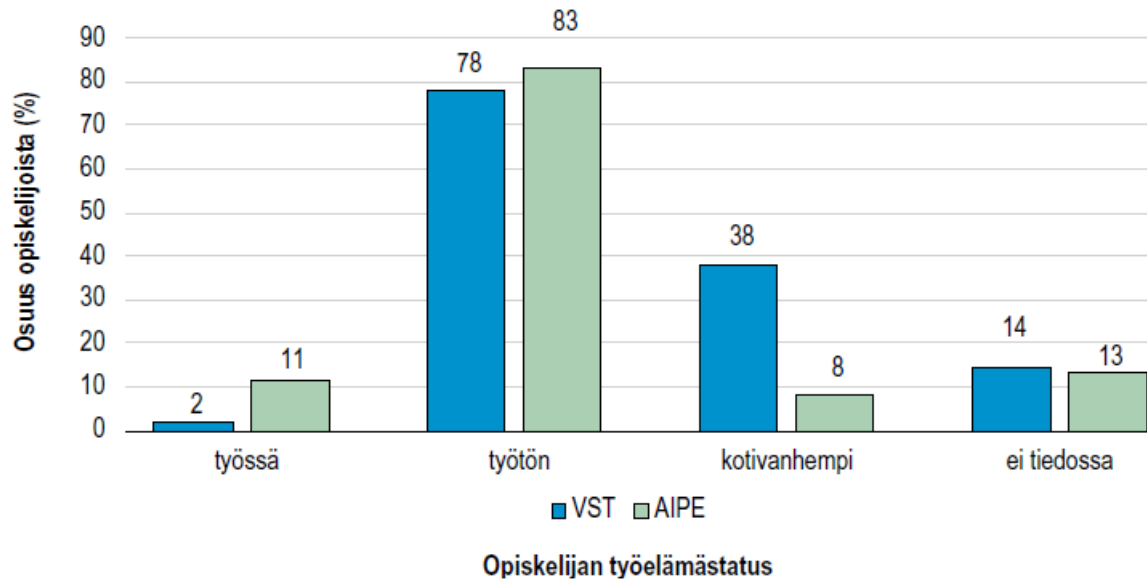
Suomesta puuttuu kansallisen tason seurantajärjestelmä lukutaitokoulutuksen järjestämisestä ja sen volyymeista

- Eri hallinnon alat ja koulutuksen järjestäjät keräävät perus- ja seurantatietoja vaihtelevasti ja erilaisin periaattein. Tämä tekee kansallisen tilannekuvan muodostamisesta haasteellista ja vaikeuttaa lukutaitokoulutuksen kansallista ohjausta, koordinointia ja kehittämistä.
- **Suositus:** Mikäli lukutaitokoulutuksen järjestämisestä halutaan muodostaa kansallista tilannekuvaa ja tehdä seurantaa, tälle tulisi luoda tilastolliset edellytykset. Eri hallinnonalojen tulisi yhteistyössä sopia tilastoinnin tavoista ja sisällöistä, jotta tietoa olisi mahdollista koota erilaiset lukutaitokoulutuksen järjestämistavat huomioiden ja siten, että maahanmuuttajille tarjottavaa perustaitojen koulutusta olisi mahdollista tarkastella kokonaisuutena.

Läheskään kaikilla koulutuksen järjestäjillä ei ole tietoa opiskelijoiden aiemmasta koulutuksesta ja myös muiden perustietojen osalta tietoa kerätään tai on saatavilla vaihtelevasti

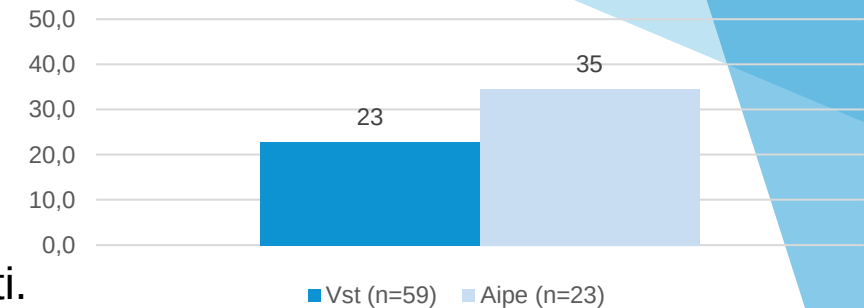
- Tämä vaikeuttaa tarkastelujen tekemistä opiskelijoiden koulutuspolkujen toimivuudesta ja vaikuttavuudesta.
- **Suositus:** Vapaan sivistystyön toimijoiden kesken ja yhteistyössä hallinnon kanssa olisi syytä sopia riittävän yhtenäisistä tietojen kirjaamisen periaatteista ja sisällöistä.

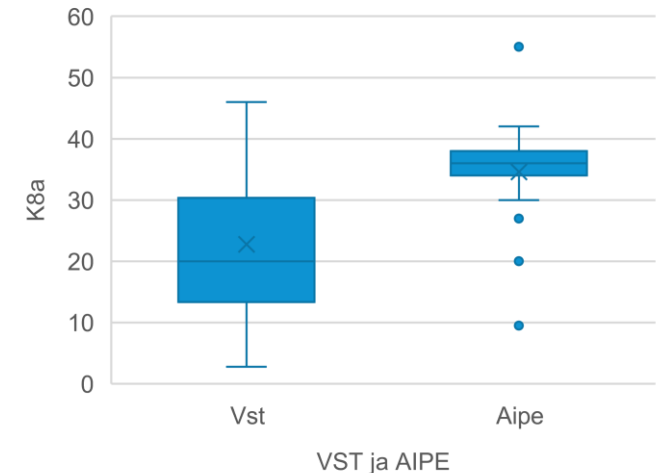
Lukutaitokoulutuksen kokonaiskesto ja tuntimääräinen kesto opiskelijaa kohden on vapaan sivistystyön piirissä huomattavasti lyhyempi kuin aikuisten perusopetuksessa

- Koulutusten kestoissa on myös suurta vaihtelua. Tämä herättää huolta koulutuksen riittävästä kestosta heikoimmat perustaidot omaavien opiskelijoiden osalta.
- Kuitenkin, koska tavat järjestää koulutusta joko kokonaisuutena tai erillisinä tasoryhminä vaihtelevat ja myös tavat kirjata koulutusten perustietoja ovat erilaiset, tuloksia on haasteellista hyödyntää luotettavasti.
- Keskeinen kysymys on, **miten varmistetaan, että opiskelijoilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tarvitsemansa määrä tarpeisiinsa vastaavaa koulutusta.**
- **Suositus:** Asia kaipaa lisäselvitystä, jotta voitaisiin varmistua siitä, että koulutukset vastaavat kestoiltaan ja toteutusmuodoiltaan opiskelijoiden tarpeita, jotka myös ovat hyvin erilaisia. Lisäksi vapaan sivistystyön toimijoiden kesken ja yhteistyössä hallinnon kanssa olisi syytä pyrkiä yhtenäistämään koulutusten kestojen kirjaamisen tapoja ja periaatteita.

Koulutusten keskimääräinen kesto viikkoina

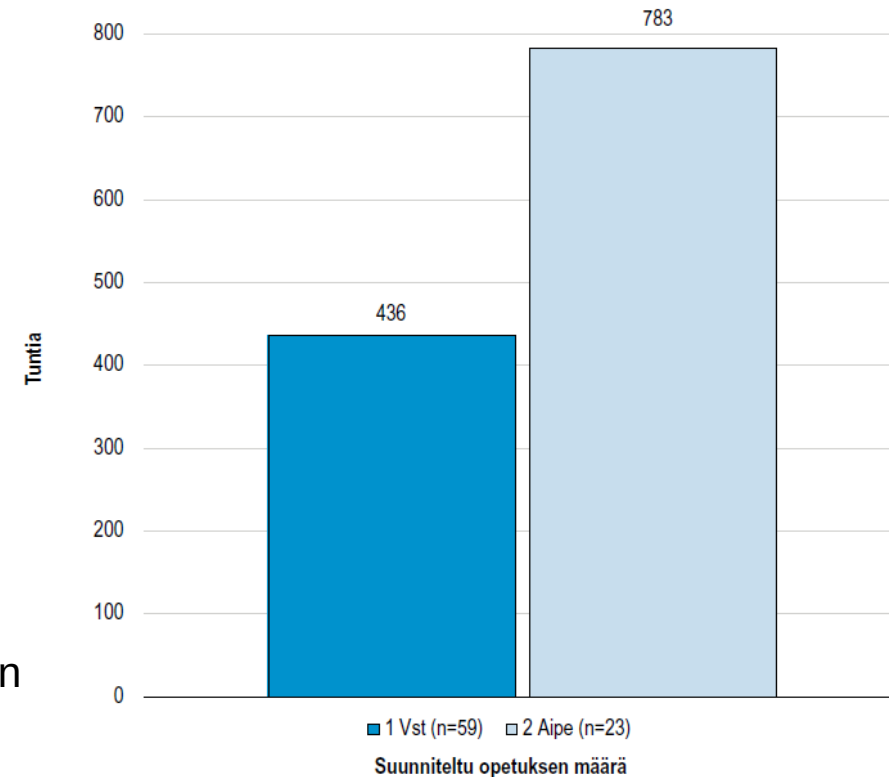

Koulutusten keskimääräisen keston vaihtelu

Lukutaitokoulutuksen kenttä sekä hallinnollisesti että ohjausprosesseiltaan ja järjestämisen tavoiltaan hyvin moninainen

- Tämä on osin perusteltua kohderyhmän taustojen, tarpeiden ja tavoitteiden ollessa myös erilaiset, mutta haastaa kokonaisuuden hallintaa ja prosessien toimivuutta. Lisäksi lukutaitokoulutuksella on sisällöllisiä ja tavoitteellisia yhtymäpintoja TE-hallinnon alaiseen kotoutumiskoulutukseen. Valmisteilla olevan TE-palvelu-uudistuksen myötä vastuu kotoutumissuunnitelman laatimisesta ja koulutukseen ohjaamisesta on siirtymässä kunnille, mikä laajentaa toimijakenttää.
- **Suositus:**
 - Lukutaitokoulutuksen sisältöjä sisältäviä ja perustaitoja vahvistavia koulutuksia olisi mielekästä tarkastella ja kehittää kokonaisuutena. Tämä selkiyttäisi erilaisten koulutusten keskinäistä profiloitumista, tukisi eri hallinnon alojen yhteistä ymmärrystä ja kokonaisuuden hallintaa sekä varmistaisi järjestelmän toimivuutta kohderyhmän tarpeiden näkökulmasta.
 - Kehittämistyössä tulee huomioida entistä vahvemmin myös lukutaitokoulutuksen suhde kotoutumisprosessiin ja lainsäädäntöuudistuksiin kokonaisuutena siten, että maahan muuttaneiden luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten näkökulmasta kokonaisuus muodostuisi palvelurakenteeltaan ja toimintatavoiltaan mahdollisimman selkeäksi.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Arviointi

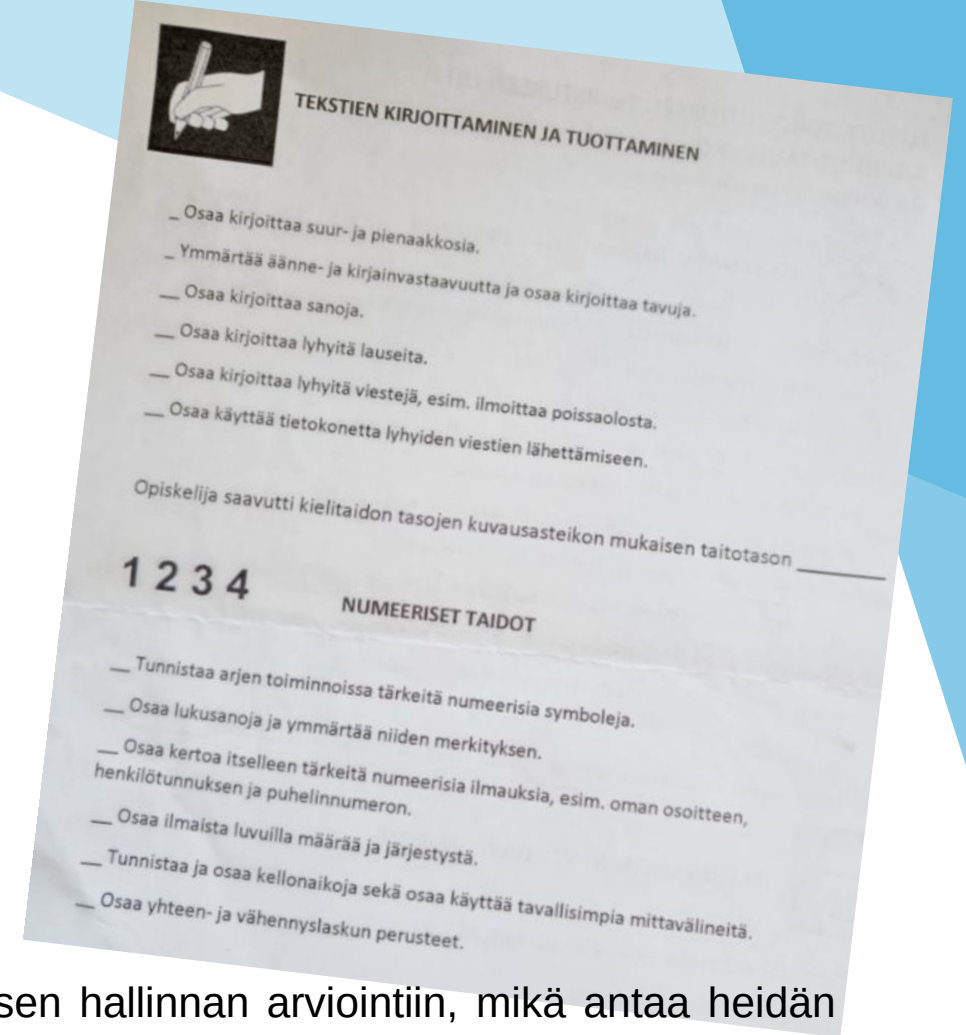
Millä tavoin nykyiset arviointikäytännöt
tukevat opiskelijoiden yhdenvertaisia
mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen ja
koulutuspolutta etenemiseen?

Osaamisen arvioinnin menetelmät ja kriteerit ovat vaihtelevia, mikä saattaa opiskelijat eriarvoiseen asemaan ja aiheuttaa ohjaamista koulutuksiin, jotka eivät edistä opiskelijoiden oppimista

- Opettajat ja ohjaajat näkevät arvioinnin yhtenäistämisen opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun ja toimivan ohjauksen edellytyksenä. Opiskelijoiden osaamista arvioidaan erilaisin kielitestein ja vaihtelevin käytännöin koulutukseen hakeutumisen ja sen päättymisen yhteydessä. Oppimisen haasteiden tunnistamisen keinot ja resurssit ovat heikot.
- Lukutaitokoulutuksen päättymisen yhteydessä todistukseen kirjattava hyväksytty/hylätty -merkintä ei anna riittävää kuvaa opiskelijoiden osaamisesta. Laajemman sanallisen osaamisen kuvauksen ja jatkosuunnitelman kirjaamisen ja toimittamisen käytännöt ovat alueellisesti vaihtelevia ja vakiintumattomia.
- **Suositus:** Arviointia tulee kehittää yhdenmukaisemmaksi, jotta opiskelijoiden yhdenvertaisuus toteutuisi ja koulutuspolku rakentuisi osaamisen kehittymistä tukevaksi. Arvioinnin tulee perustua selkeään ja kaikkien hyödyntämään kriteeristöön, jonka lähtökohtana on opiskelijoiden osaamisen monipuolinen tunnistaminen.
 - Arvioinnin kehittämisessä tulee kiinnittää huomiota oppimisvaikeuksien ja tuen tarpeiden tunnistamiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
 - Opiskelijoiden jatkosuunnitelmaan tulee sisällyttää suositukset opiskelijan osaamisen kehittämisestä jatkossa, ja jatkosuunnitelman välittymisestä eteenpäin on huolehdittava.

Osaaminen näkyviin arvioinnissa

- Osaamisperusteinen arviointi ei ole käytössä kaikissa koulutusmuodoissa, joista lukutaitokoulutukseen ohjautuu opiskelijoita. Tämä voi antaa virheellisen kuvan opiskelijan osaamisen tasosta ja hankaloittaa nivelvaiheiden sujuvaa ohjausta.
 - **Suositus:** Arvioinnin tulisi olla kaikissa toisiinsa linkittyvissä koulutuksissa osaamisperusteista ja riittävän yhtenäistä, jotta ohjaaville tahoille ja oppilaitoksiin välittyä realistinen kuva opiskelijan osaamisesta koulutukseen hakeutuessa. Euroopan neuvoston Literacy and Second Language Learning for the Linguistic Integration of Adult Migrants (LASLLIAM) voisi olla käyttökelpoinen työkalu arvioinnin yhtenäistämistyön pohjaksi.
- Opiskelijoiden osaamisen arviointi keskittyy tällä hetkellä kielen teknisen hallinnan arviointiin, mikä antaa heidän osaamisestaan kapean kuvan.
 - **Suositus:** Opiskelijoiden osaamisen arviointia on syytä harkita kehitettäväksi niin, että siinä huomioidaan kielitaidon lisäksi opiskelijoiden laajempi toiminnallinen osaaminen ja oppimaan oppimisen taidot. Arvioinnin tulisi tuoda esiin opiskelijoiden monipuolisia valmiuksia.

Oppimisvaikeuksien tunnistamista ja ohjauskeskusteluja vahvistettava

- Opettajien keinot tunnistaa oppimisvaikeuksia ja erottaa niitä hitaasta kielen oppimisesta ovat erityisesti lyhyiden koulutusten aikana heikot. Tämä lisää riskiä siihen, että opiskelija toistaa koulutuksia, jotka eivät edistä hänen osaamistaan ja on työvoiman piirissä, vaikkei hänellä ole aitoja edellytyksiä työllistyä.
 - Suositus: Tietoa, moniammatillista osaamista ja resursseja aikuisten oppimisvaikeuksien tunnistamiseksi ja tuen tarjoamiseksi sitä tarvitseville tulee lisätä. Oppilaitoksille tulisi rahoitusjärjestelmässä turvata mahdollisuus erityisopettajaresurssiin tarvittaessa.
- Omakieliset ohjauskeskustelut ovat opiskelijoiden näkökulmasta tärkeä osa koulutuksenaikaista arviointia, mutta niitä toteutetaan vaihtelevasti. Mahdollisuus keskustella kielellä, jolla voi luontevasti ilmaista itseään ja kertoa elämäntilanteestaan, on tärkeä osa ohjausta ja mahdollisuutta tulla kohdatuksi aikuisena sekä oppia arvioimaan oman osaamisen kehittymistä.
 - Suositus: Opettajille tulee turvata mahdollisuus järjestää säännöllisiä ohjauskeskusteluja tulkkipalveluja hyödyntäen. Ohjauskeskustelujen järjestämistä turvaisi myös niihin liittyvä tarkempi ohjeistus opetussuunnitelmassa ja opetussuunnitelmasuosituksessa. Tämä tukisi myös opettajan ymmärrystä opiskelijan tilanteesta ja edistäisi tarkoituksenmukaisten opetus- ja ohjausratkaisujen tekemistä.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ohjaus

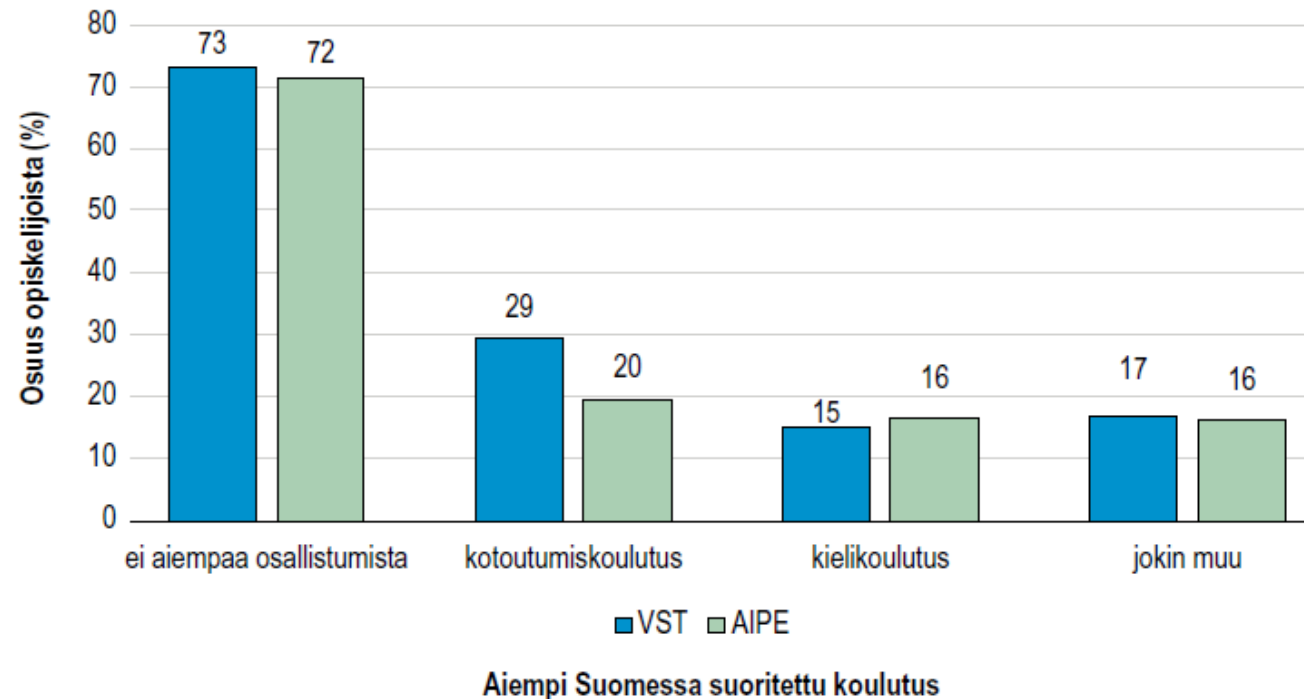
Mitkä tekijät vaikuttavat opiskelijoiden
jatkopolkuihin ja koulutuspolkujen
sujuvuuteen?

Koulutukseen ohjaamisen käytännöt sekä tietojen tallentamisen ja välittämisen tavat ovat vaihtelevia ja osin puutteellisia

- Lukutaitokoulutukseen liittyvän ohjauksen osalta tietojärjestelmien käyttö on tällä hetkellä vaihtelevaa eikä kaikilla toimijoilla ole pääsyä oleellisiin koulutuspolkua koskeviin tietoihin.
- Yleisin tiedonvaihdon järjestelmä on oppilaitosten ja ohjaavien tahojen välillä on Koulutusportti, mutta sen täysimittainen käyttö on mahdollista vain TE-hallinnon asiantuntijoille, TE-hallinnon piirissä olevia opiskelijoita koskien. Myös järjestelmään vietävät sisällöt vaihtelevat.
- Järjestäjät, opettajat ja ohjaajat toivovat tiiviimpää ja systemaattisempaa tiedonvaihtoa ja yhteistyötä ohjauksen sujuvuuden parantamiseksi. Opettajat kaipaavat joillakin alueilla ohjaukseen liittyvien toimintamallien selkeyttämistä ja toiminnan systematisointia.
- Suositus: Sujuvalle tiedonvaihdolle on luotava valtakunnalliset edellytykset, jotka mahdollistavat opiskelijoiden onnistuneen ohjauksen kannalta keskeisten tietojen välittämisen toimijasektorilta ja paikkakunnalta toiselle.
 - Eri hallinnonaloilla tietojärjestelmiä kehitettäessä tulee varmistaa niiden keskinäinen yhteensopivuus ja eri toimijoiden pääsy opiskelijoiden ohjauksen ja heidän etunsa toteutumisen kannalta keskeisiin tietoihin.
 - Uudistustyössä tulee huomioida ennakoivasti tulevat laki- ja palvelurakenteen muutokset sekä luoda keinot tiedonvaihdolle tietosuojalainsäädäntö huomioiden.

Koulutukseen ohjautumisessa on vielä haasteita

- Lukutaitokoulutus ei läheskään aina ole opiskelijan ensimmäinen koulutus Suomessa, vaikka sen tulisi luoda perusta koulupolun jatkumiselle.
 - Suositus: Jotta opiskelijat ohjautuisivat mahdollisimman suoraan heille parhaiten sopivaan koulutukseen laadukkaaseen alkukartoitukseen ja ohjaukseen tulee kiinnittää huomiota sekä varmistaa riittävän kokonaiskuvan muodostuminen opiskelijan osaamisesta ja kokonaistilanteesta.

Sujuva vuorovaikutus ja tiedonkulku on onnistuneen ohjauksen edellytys

- Opettajat kokevat tietosuojalainsäädännön hankaloittavan opiskelijoiden asioista viestimistä ja tiedonvaihtoa. Tällöin asioiden hoitaminen jää luku- ja kirjoitustaidottoman opiskelijan vastuulle, jolle myös suomalaisen viranomaistoiminnan periaatteet ja käytännöt ovat vieraita.
- **Suositus:** Koulutuspolun sujuvuuden ja opiskelijoiden edun toteutumisen turvaamiseksi toimijoiden on sovittava menettelyistä, jotka mahdollistavat sujuvan opiskelijoita koskevan tiedonvaihdon ja vuorovaikutuksen opiskelijan asioita hoitavien tahojen välillä. Tietosuojalainsäädännön yhdenmukaista soveltamista voisi edistää myös selkeällä opettajille ja ohjaaville tahoille tarjottavalla ohjeistuksella, joka laadittaisiin yhteistyössä tietosuojavaltuutetun ja KEHA-keskuksen kanssa. Kehitystyössä on syytä huomioida uudistuvan kotoutumislainsäädännön tiedonsaantioikeutta koskevat sisällöt.

LIITE 1. ARVIOINTITÄULUKKO TODISTUSTA VARTEN

VUOROVAIKUTUSTILANTEISSA TOIMIMINEN

- Tunnistaa ja ymmärtää puheesta joitakin suomen kielen sanoja, kysymyksiä ja fraaseja.
 - Osaa ääntää ymmärrettävästi.
 - Osaa tuottaa joitakin suomen kielen sanoja.
 - Osaa jonkin verran arkisessa kanssakäymisessä tarvittavia sanoja.
 - Osaa melko paljon itseä ja lähipiiriä kuvaavia sanoja.
 - Osaa vastata tavallisimpiin kysymyksiin ja käyttää yleisimpiä fraaseja.
 - Osaa paljon arkielämän asiointitilanteissa tarvittavia sanoja.
 - Pystyy seuraamaan yksinkertaista vuoropuhelua.
 - Pystyy osallistumaan yksinkertaiseen vuoropuheluun.
 - Osaa monipuolisesti sanoja ja fraaseja useista aihepiireistä.
- Opiskelija saavutti kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaisen taitotason

TEKSTIEN LUKEMINEN JA TULKITSEMINEN

- Tunnistaa arjen sujuvuuden kannalta tärkeitä symboleja.
 - Tuntee latinalaisen kirjaimiston.
 - Tunnistaa muutamia tuttuja sanoja.
 - Osaa mekaanisesti lukea tavuja tai lyhyitä sanoja.
 - Osaa ymmärtäen lukea sanoja.
 - Osaa ymmärtäen lukea lauseita tai lyhyitä tekstejä.
- Opiskelija saavutti kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaisen taitotason

Viranomaisviestintä opiskelijoille heitä koskevissa asioissa on usein suomenkielistä ja kirjallista eli muodossa, jota opiskelija ei itse ymmärrä

- Kielellisten haasteiden vuoksi opiskelijoiden tiedottaminen heitä itseään koskevissa asioissa on niukkaa, mikä heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia muodostaa tietoon perustuvia käsityksiä elämänsä koskevista valinnoista.
- **Suositus:** Viranomaisviestintää tulisi kehittää opiskelijat paremmin huomioivaksi ja pyrkiä käyttämään selkokieltä, tulkattuja ääniviestejä ja henkilökohtaista kontaktointia. Opiskelijat hyötyisivät myös omakielisestä audiovisuaalisesta tiedotusmateriaalista koulutusmahdollisuuksista ja siitä, miten lukutaitokoulutus sijoittuu koulutuskokonaisuudessa.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Koulutuspolutun sujuvuus

Miten koulutukseen ohjaamisen kriteerit ja käytännöt tukevat osaamis- ja tarveperusteisuuden toteutumista opiskelijoiden koulutuspolutulla?

Opiskelijoille, joiden oppiminen etenee hitaasti tai joilla on oppimisen vaikeuksia, ei ole tarjolla riittävästi tukea tai sopivia jatkopaikkoja

- Opiskelijat saavuttavat lukutaitokoulutukselle asetetut tavoitteet vaihtelevasti, joten joustavien etenemismahdollisuuksien turvaaminen on tärkeää. Ikä, pakolaistausta, terveydentila, perhetilanne, omat tavoitteet ja kokonaisvaltainen hyvinvointi vaikuttavat kykyyn omaksua uutta.
- Tällä hetkellä opiskelijoille, jotka eivät kertaamisesta huolimatta edisty lukutaitokoulutuksen piirissä tai joilla on oppimisvaikeuksia, ei opettajien, ohjaajien ja järjestäjien mukaan löydy jatkopaikkoja. Toiminta on hankkeiden ja yksittäisten erityisopetusta tarjoavien järjestäjien varassa. Myös kotoutumissuunnitelman ulkopuolella olevien opiskelijoiden koulutuspolun jatkumisessa on haasteita.
- Suositus: Tavoitteena tulee olla, että kaikki Suomessa asuvat aikuiset osaavat lukea ja kirjoittaa.
 - Koulutuspolkujen sujuvuutta kehitettäessä tulee varmistaa, että myös hitaasti etenevät tai oppimisvaikeuksista kärsivät saavat tarvitsemansa ajan ja tuen, jotta he oppivat lukemaan ja kirjoittamaan.
 - Tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan rahoitusinstrumenttia, joka pienemmillä paikkakunnilla mahdollistaa tarvittavan erityisopetus- ja/tai tukiresurssin ja siellä, missä tarvetta on enemmän, tarpeisiin vastaavan toiminnan vakiinnuttamisen ja tarveperusteisen laajentamisen.
 - Osa opiskelijoista voisi hyötyä myös käytännönläheisen työtoiminnan ja opiskelun yhdistämisestä.

Oppilaitosten ja niiden sidosryhmien välisen yhteistyön tavat ja laajuus vaihtelevat alueellisesti

- Sekä opettajat että ohjaajat toivovat yhteistyön vahvistamista sekä yhteistyömallien luomista ja vakiinnuttamista.
 - **Suositus:** Lukutaitokoulutuksen kohderyhmän käyttämien palvelujen edelleen hajautuessa sote-uudistuksen ja TE-hallintolain uudistamisen myötä uudistuksia toimeenpanevien ja koulutukseen ohjaavien tahojen on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että luku- ja kirjoitustaidottomat aikuiset saavat palvelut selkeästi yhdestä paikasta ja mielellään yhden tahon koordinoimana.
- Opiskelijoita koskevan tiedon välittämisen toimintamallit vaihtelevat eikä kaikki oleellinen tieto opiskelijan osaamisesta välity oppilaitosten ja ohjaavien tahojen välillä.
 - **Suositus:** Koulutuksen järjestäjien ja ohjaavien tahojen edustajien tulee luoda yhteiset periaatteet sille, millaiset tiedot tulee välittää toimijalta toiselle nivelvaiheiden siirtymissä. Esimerkiksi todistuksen liitteenä oleva tarkempi sanallinen kuvaus opiskelijan osaamisesta ja suositus osaamisen kehittämisestä olisi tällainen keskeinen dokumentti.

Oleskelulupa määrittää koulutukseen pääsyä, joten viiveet lupapäätöksissä vaikuttavat suoraan opiskelijoiden koulutuspoltkuun

- Joidenkin opiskelijoiden osalta tästä on seurannut useamman vuoden odotusaika, minä aikana he ovat olleet vastaanottokeskusten järjestämän vähäisen kielikoulutuksen piirissä.
- Suositus: Turvapaikanhakijoille tulisi turvata mahdollisuudet opiskella suomea tilanteissa, joissa lupaprosessit ovat pitkiä.

2017 loppuvaiheessa saatiin oleskelulupa, 2018 kävin kahdella kurssilla, jokainen niistä kesti parisen kuukautta. Sitten alkoi kesäloma, 2018 loppuvaiheessa tulin raskaaksi. Sitten sen jälkeen olin äitiyslomalla. Tytär syntyi elokuussa 2019, sen jälkeen äitiysloma ja tämä kurssi alkoi 9.9.2021. Silloin aluksi en ollut millään kurssilla. Asuimme vastaanottokeskuksessa Kouvolassa, monta käytiin läpi, sieltä siirrettiin toiseen ja sitten toiseen. Kotkaan, sitten jossain kaukana olevaan, sitten tultiin tänne. Viimeisessä vastaanottokeskuksessa Kotkassa saatiin oleskeluluvat. Sitten siirryimme Helsinkiin ja nyt on kolmas talo, jossa asumme täällä.

(opiskelija, 7 vuotta Suomessa)

Heti kun sain oleskeluluvan, niin ensimmäinen asia, jota pyysin ja vaadin oli, että pääsen kielikurssille. En ole opiskellut johtuen siitä, että minua on siirretty vastaanottokeskuksesta toiseen. Ei ollut mahdollista järjestää kieliopetusta, koska meitä oli niin paljon, se oli niin täynnä. Sitten myöhemmin yksityismajoitukseen, jolloin ei ole ollut mahdollista opiskella kieltä.

(opiskelija, 6 vuotta Suomessa)

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Koulutuksen vaikuttavuus

Millaisia vaikutuksia koulutukseen osallistumisella on opiskelijoiden osaamisen kehittymiseen ja yhteiskunnassa toimimiseen?

Lukutaitokoulutuksen vaikuttavuutta heikentää koulun ulkopuolisen vuorovaikutuksen vähäisyys

- Koulussa käyminen itsessään on monelle terveyttä ylläpitävä ja arkeen sisältöä ja merkityksellisyyttä tuova asia. Koulussa käyminen on kuitenkin usein opiskelijoiden ainoa kodin ulkopuolella tapahtuva sosiaalinen rutiini.
- Vaikka luku- ja kirjoitustaidon oppiminen on koulutuksen pääasiallinen tavoite, koulutukseen sisältyy myös yhteiskunnallista ja sosiaalista integraatiota edistäviä tavoitteita, jotka tukisivat opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Näitä toteutetaan koulutuksissa vaihtelevasti.
- **Suositus:** Jotta kielen oppiminen saisi tukea myös koulun ulkopuolisessa elämässä, koulutuksissa tulisi entistä vahvemmin tukea opiskelijoiden mahdollisuuksia luoda sosiaalisia suhteita yhteisöihin, joissa puhutaan suomea.
- Tässä voisi hyödyntää esimerkiksi yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden tai alueen työnantajien kanssa.

Joskus [naapuri] vie minut kalastamaan. Menen sen takia, että kuuntelen, kun hän puhuu, ja toivon, että ymmärtäisin jotain.
(opiskelija)

Asuin esim. Turkissa 4 vuotta, en käynyt koulua, mutta kielitaito oli tosi hyvä, koska olin ihmisten kanssa ja kävin töissä. Sisustuslalla ja laatoitushommissa.
(opiskelija)

Ainoastaan kun käydään ostoksilla tai pyöritään ostoskeskuksissa, nähdään suomalaisia siellä. Kun suomalaiset puhuvat keskenään, niin se kuulostaa ihan eri kieleltä kuin mitä täällä opiskellaan.
(opiskelija)

Yhteisen kielen puute rajoittaa pedagogista ohjausta ja opiskelijoiden mahdollisuuksia hahmottaa opetuksen sisältöjä ja tavoitteita

- Opettajien ja opiskelijoiden kommunikaation vaikeudet haastavat tehokasta oppimista ja opiskelijoiden itseohjautuvuuden vahvistumista.
- **Suositus:** Opiskelijat hyötyisivät omakielisestä opetuksen tuesta ja omakielisestä mentoroinnista. Tämä lisäisi myös opettajan mahdollisuuksia kehittää opetusta ja olla vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa aikuiskoulutukselle luontevalla tavalla.

Koulun sisällä eniten on opettajan opetustyylistä kiinni. Minun on tärkeä ymmärtää, mitä ja miksi teemme.
(opiskelija)

Lukutaitokoulutus tukee merkittäväällä tavalla opiskelijoiden toimintavalmiuksia erilaisissa arjen tilanteissa

- Opiskelijat ovat hyötynneet erityisesti keskeisten kansalaistaitojen oppimisesta heille uudessa toimintakulttuurissa ja erilaisissa ympäristöissä. Opiskelijoiden omistajuus omasta oppimisestaan ja sen tavoitteellisesta ohjaamisesta on kuitenkin hauras.
 - **Suositus:** Opetusmenetelmien ja opetusmateriaalien valinnassa ja kehittämisessä tulee edelleen kiinnittää huomiota siihen, että ne tukevat luku- ja kirjoitustaidon kehittymisen ohella myös aikuisen ihmisen itseohjautuvuutta. Huomiota tulee kiinnittää myös digitaalisten taitojen kehittymiseen osana lähiopetusta. Lisäksi oppilaitoksissa tulisi pohtia keinoja parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia antaa luottamuksellista palautetta ja saada vastapalautetta.

KORONA KOTITESTI
Kaupassa

- Anteeksi, onko teillä Koronan kotitestiä?
- Joo. Tuolla oikealla.
- Kiitos

korona testi

Opiskelijan palautelomake

1. Mikä kurssilla oli hyvää?
2. Mikä oli kurssilla huonoa?
3. Millaista opetus oli?
4. Millainen ryhmä oli?
5. Millaista materiaali oli?
6. Oliko opettaja oikeudenmukainen?
7. Olitko ahkera kurssilla?
8. Jos et ollut ahkera, miksi?
9. Opitko, mitä halusit?
10. Mitä muuta haluat sanoa?

Miten tyytyväinen olit kurssiin?

☹️☹️ En ollut lainkaan tyytyväinen.	☹️ En ollut tyytyväinen.	☹️ Kurssi oli tyydyttävä.	😊 Olin tyytyväinen.	😊😊 Olin tosi tyytyväinen.
--	-----------------------------	------------------------------	------------------------	------------------------------

uuttia
on
On sairas

20.12.2022

Koulutuksen järjestäjillä on vaihtelevat mahdollisuudet seurata lukutaitokoulutuksen vaikuttavuutta

- Yleisimmät keinot ovat opiskelijoiden osaamisen kehittyminen ja jatkosijoittuminen. Vaikuttavuuden seuraaminen on haastavaa, sillä merkittävät vaikutukset ovat vaikeasti mitattavia.
- Suositus: Kansallisella tasolla olisi mielekästä pyrkiä tarkastelemaan koulutuksen vaikuttavuutta hyödyntämällä esimerkiksi yhtenäistä arviointitapaa koulutuksen päättyessä (ks. suositus arviointiin liittyen). Koulutuksen järjestäjien vaikuttavuuden arviointia ja toiminnan suunnittelua tukisi myös tiivis yhteistyö ja tiedonvaihto alueellisten sidosryhmien kanssa, mukaan lukien säännölliset tapaamiset. Vaikuttavuuden seurannan kehittämisessä tulee välttää sen sitomista koulutuksen ajalliseen keston kohderyhmän ollessa hyvin heterogeeninen.

On vaikuttanut perhe-elämään: ennen kun on jotain tarvittu (ostokset), niin on jouduttu pyytämään kavereita mukaan, nyt sitten itse kysyn ja hoidan omat asiat.(...) Hyvä puoli on se, että aivot aukenee ja ihminen oppii paljon ja hänen ei tarvitse turvautua toisiin ihmisiin. Hän tulee itsenäiseksi ja pystyy hoitamaan asioita.
(opiskelija)

Siitä asti, kun minä tulin kouluun, niin ajatukset on olleet paremmat. Sitä ennen minulla on ollut aina ikävä kotimaahan ja olen miettinyt, että voisiko sinne palata. On ollut surullinen olo täällä olostä. Koko ajan nukuin, en jaksanut tehdä mitään. Koulussa ajatukset menevät muualle, ja minä opin asioita.
(opiskelija)

Opiskelijoille tärkeitä asioita opiskelussa ovat toimiva vuorovaikutus opettajan kanssa, oman ymmärryksen muodostuminen opeteltavista asioista ja riittävä oppimisen tuki

- Lukutaitokoulutus on heille merkittävä kielen oppimisen ja oman elämän uudistamisen mahdollistaja sekä sosiaalisten suhteiden ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäjä.
- Suositus: Koulutuksen järjestäjien tulee huomioida kohderyhmän tarpeet henkilöstön rekrytoinnissa ja osaamisen kehittämisessä.

Se kaikki tieto, mitä oli aiemmin, alkaa hävitä. Hän on tosi mukava, mutten tiedä, onko hän ikinä opettanut maahanmuuttajia. On sellainen tyyli, että nyt vaan kirjoittakaa, vaikka emme ymmärrä, mitä kirjoitamme. En ymmärrä mitään, mitä kirjoitan. Ryhmässä on eri tasoisia henkilöitä minä olen näitä vanhempia, joiden kehitys on hitaampaa. Opettaja ei välttämättä tajua tai ehdi tukea kaikkia.
(opiskelija)

Se on ollut hyvää, mutta opettajalla kiire 8 opiskelijan kanssa, koska jokaiselle antaa omat tehtävät, niin eka tunti menee siinä. Sitten meidän ryhmässä on vähän vanhempia, jotka ovat hitaampia.
(opiskelija)

Luku- ja kirjoitustaito tulisi nähdä tavoitteena, jonka saavuttaminen mahdollistaa aikuisille itsenäisen elämän Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa ja turvaa heidän oikeuksiensa toteutumista.

Olen edistynyt todella paljon, voin sanoa, että koulun takia olen unohtanut elämän huolet. Moneen vuoteen en ole nauranut, koska olen menettänyt koko perheeni. On ollut todella vaikeita elämäntilanteita. Kun on surullinen elämä, ei pysty nauramaan, mutta koulu muutti elämäni kokonaan.

***Alussa esim. en osannut varata aikaa lääkärissä, nyt ne on opettaneet. Nimeni ja osoitteeni yms. kirjoittaminen on opetettu. Kerran minun koti syttyi palaamaan, minä sammutin sen vedellä. Täällä opetettiin, miten sammutetaan tulipalo.
(opiskelija)***

